

Hizkera berezituen didaktika eta plataforma telematikoak: PREST proiektua

Ainhoa Ezeiza Ramos
Hizkuntza eta Literaturaren Didaktika
Euskal Herriko Unibertsitatea
ainhoa.ezeiza@ehu.es

Laburpena:

PREST egitasmoaren helburu nagusia komunikazio profesional eta akademikorako gaitasunak garatzen lagunduko duten baliabideak eta materialak diseinatzea da. Diseinu horretan, ezinbestekotzat jo dugu lantresna telematikoak integratzea, bai komunikaziorako baliabide direlako, bai garatu nahi ditugun gaitasunen ikaskuntzan lagundu dezaketelako.

Zeregin hori hartuta, PREST proiektuak bi ardatz teknologiko ditu: alde batetik, dokumentazioaren kudeaketa, eta bestetik, elkarreragina, koordinazioa eta komunikazioa.

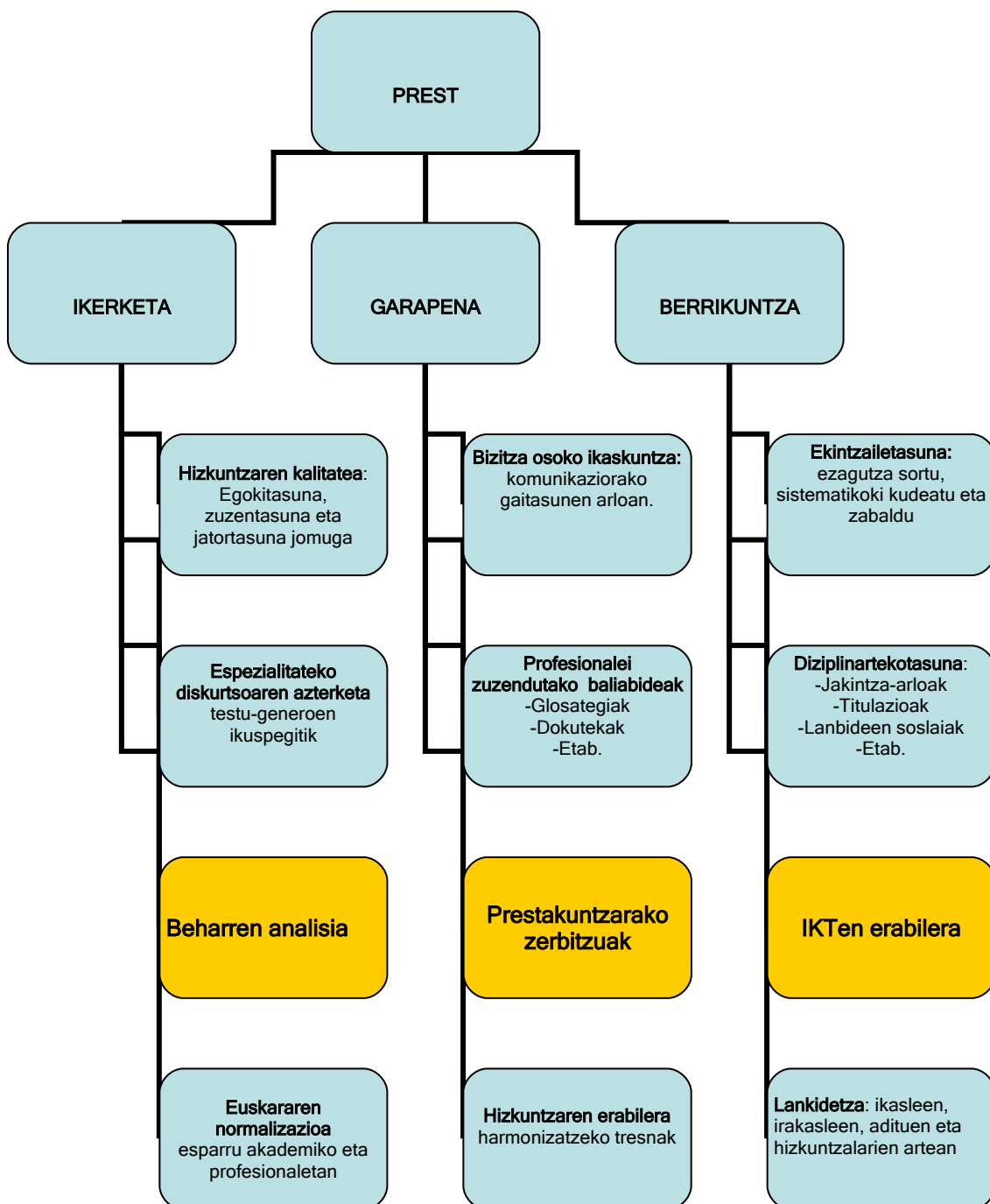
Labur esanda, teknologiak eskaini dizkigun baliabideak ikuspegi didaktikotik aztertu ditugu egitasmo honetan, hizkera espezialduari buruz egiten den ikerketa lana ikaskuntzara eta ikasgelara ahalik eta gehien hurbiltzeko asmotan.

Garapena:

PREST proiektu telematiko da, bizitza osoko ikaskuntzarako eta etengabeko garapen profesionalerako edukiak eta baliabideak eskaini nahi lituzkeena; beti ere, diskurtso espezializatuen eta komunikazio profesionalaren alorretan. Izan ere, PRESTek erantzun doitu bat eman nahi die euskaraz jardun behar duten ikasle, irakasle, ikertzaile eta profesionalen berariazko behar linguistikoei.

PREST proiektuak asmo praktikoa du: edukiak, esperientzien trukaketarako guneak eta aholkularitza telematikoak eskaini nahi lituzke. Baina, areago, diskurtso espezializatuen eta komunikazio profesionalaren ikerketari bidea egingo liokeen gunea izan nahi du: Euskal Filologia Saileko kideen lanaren, unibertsitateko komunitatearen eta gizartearen arteko nolabaiteko zubia.

Gauzak horrela, hauxe da PREST egitasmoaren helburu orokorra: euskar-maila jaso dutenei diskurtso espezializatuetan janzteko eta komunikazio profesionalaren alorrean etengabe hobetzeko edukiak eta zerbitzuak eskainiko dizkien baliabide telematikoa diseinatzea eta garatzea.

1. irudia: PREST: helburu orokorrak

Ildo horretan, PREST baliabide didaktikoa da, batez ere; eta eremu akademiko eta profesionalean jarduten dutenei lagundu nahi die euskaraz komunikatzeko dituzten ezagutzak, abileziak eta estrategiak sendotu, zabaldu eta aberasten, norbanakoak dituen ahalbideak eta mugak aintzat hartu, eta espezialitateko komunikazioko testuinguruetan sortzen diren premiak, zereginak eta eskakizunak kontuan izanda. Horregatik, PREST egitasmoak gaitasunen araberako ikas-eredua hartu du oinarri gisa; zehazkiago esanda, hizkuntzalaritza funtzionalak eskaintzen duen “gaitasun komunikatiboaren” markoari atxikitzen dio bere ahalegina.

Ahalegin horrek prozesu bat bideratuko du, norbanakoaren, gizartearen eta hizkuntzaren beraren dinamikak aintzat hartu eta baliatuko dituena: “bizitza osoko ikaskuntza”. Ikuspegi honek norbanakoaren ikaskuntzarako ahalegina ekimen sozial zabal baten testuinguruan txertatzen du. Komunikazio espezializatuari bagagozkio, ekimen hori espezialitateko diskurtsoaren erakuntza, balioespena eta hedapen prozesuak sustatuko dituena izango da. Eta hiru ardura egozten dizkie prozesu horren eragileei: kontzientzia piztea norberak dituen arduren eta erronken gainean; norbanakoaren autonomia indartzea gizarteko kide aktibo gisa; eta konpromiso pertsonala. Horregatik, bizitza osoko ikaskuntza ahalbidetu nahi duten programa, ekitaldi eta baliabideek malguak, irekiak eta parte hartzaileak izan behar dute. Horiek dira, oro har, PREST egitasmoak bere egin dituen irizpide didaktikoak.

Behar didaktiko horiek garatzeari begira, PREST ekimenak IKTen eremua (hizkuntzaren teknologiak eta irakaskuntzarako teknologiak barne hartuta) hautatu du bere ezarpen, garapen eta hedapenerako. Izan ere, pentsatzen dugu komunikazio-teknologien ingurunea dela proiektu honen asmoei hobekien erantzun ahal diena.

Ikuspegi didaktikoa, bizitza osoan zeharreko ikaskuntzaren ildoan. IKTen ekarpena.

Bizitza osoan zeharreko ikaskuntza Informazio Gizartetik abiatuta Jakintzaren Gizartea eraikitzeko ardatz nagusia denez, estrategikotzat jotzen du Europar

Batasunak. Honela definitu dute Etengabeko Ikaskuntza Europar Batasuneko Batzordeak eta kide diren estatuek:

“iraunkortasunez egiten den ikaskuntzako jarduera erabilgarri oro da, betiere gizalegezko ikuspegi pertsonala edota gizarte edo enpleguarekin erlazionatutako ikuspegia erabiliz, prestakuntza, ezagutzak eta gaitasunak hobetzeko helburuarekin gauzatutakoa” (Europar Kontseilua, 2000)

Definizio zabal honetan, ikaskuntza formala, ez formala eta informala hartzen ditu bere baitan eta pertsona batek bizitzan zehar lortzen duen ikaskuntza orori egin nahi dio erreferentzia.

Europar Batasunak 2000ko martxoan Lisboan antolatutako Europako Kontseiluak irakaskuntza eta hezkuntza moldatzea behar nagusizat finkatu zuen Europar Batasunaren helburu estrategikoa betetzeko: hain zuzen ere, Europa izatea jakintzan oinarritutako munduko gizarterik lehiakorrena eta dinamikoena. Adierazpen horren ondoren, hainbat bilkura eta argitalpen garatu ziren eta horren emaitza gisa, Batzordeak 2001eko azaroaren 21ean argitaratutako komunikatuan Jarduteko Sei Elementuak finkatu zituen:

- ikaskuntzaren balioespena (informalarena batez ere)
- informazioa, orientazioa eta aholkularitza
- denbora eta dirua ikaskuntzan inbertitzea
- ikaskuntza aukerak ikaslearengana hurbiltzea
- oinarritzko gaitasunak zehaztea
- IKTetan oinarrituriko pedagogia berritzailea garatzea eta hedatzea.

Komunikatu honen ondorioz argitaratu diren memorandumak eta txostenak dira Etengabeko Ikaskuntzaren erreferentzia markoa. Ikuspegi instituzional batetik, Euskal Autonomia Erkidegoan hiritar guztiei bizitza osoan zeharreko ikaskuntza bidez prestakuntza jaso eta eguneratzeko **benetako eskubidea** bermatzeko helburua ezarri da, Bizitza Osoan Egiten Den Ikaskuntzaren Liburu Zurian jasotzen den bezala (22. or.).

PREST proiektua zuzenean atxikitzen zaio Liburu Zurian zehazten den strategiari, bereziki helburu hau lortzeari begira egiten ari den ahaleginari:

“- heziketa eta prestakuntza maila orokor handiagoak lortu behar ditugu sektore guztietan, kalitate oneko heziketa eta prestakuntza eskaintza bermatu, eta, era berean, herritarren ezagutza eta gaitasunak lan baldintza, lekuen antolamendu eta lan egiteko metodo aldaketei ongi egokitzen zaiela ziurtatu” (Liburu Zuria, 4. or.)

Helburu honi zehaztaper bat egin behar zaio: oraindik ere “heziketa” eta “prestakuntza” hitzak darabiltza dokumentuak, baina dokumentu beraren 21. orrialdean kritika egiten zaie termino hauei:

“Izan ere, dagoeneko, Europako iparraldean etengabeko ikaskuntza edo bizitza osoan zeharreko ikaskuntza terminoak normaltasunez erabiltzen dira, baina hegoaldean hezkuntzaz eta prestakuntzaz hitz egiten jarraitzen dugu”

PREST proiektuan “etengabeko ikaskuntza” eta “bizitza osoan zeharreko ikaskuntza” terminoak erabili ditugu “prestakuntza” hitz hedatuaren ordean.

Etengabeko Ikaskuntzaren politika integralak dimentsio hirukoitza da: berrikuntza, gizarteratzea eta herritarrak aktibo izatea. PREST proiektuak dimentsio hauei eta ondorioz datozen helburuei begira, ondorengo arloetan egin nahi luke ekarpena:

Berrikuntza eta lehiakortasuna: gizartea etengabe berritzen ari denez, ezinbestekoa da herritarrei behar adina oinarrizko gaitasun edo trebetasun ematea, ezagutzak gaurkotu, bereganatu, igorri eta partekatu ahal izan ditzaten, bikaintasunaren eta erabateko kalitatearen bidetik. Dimentsio honetan egin nahi ditu PREST proiektuak ekarpen nagusiak, hizkuntzalaritza eta didaktika IKTekin uztartuz.

Gizarteratzea: pertsonen autonomia handiagoa behar dute norberaren bizi-proiektuak, garapen pertsonala eta profesionala diseinatzeko erabakiak hartzeko eta erantzukizunak bereganatzeko. Horretarako, oinarrizko gaitasunak definitu dira eta PREST proiektuan profesionalak garatu beharreko gaitasun komunikatiboen definizio teknikoa egin du, erreferentzia gisa erabil dadin, adibidez une jakin batean erakunderen batek honi dagokion jakintza-maila balioesteko.

Herritar aktiboak: jakintzak izaera kritikoa sendotzen du eta gizartea hobeto ulertzen laguntzen. Gainera, gaitasun komunikatibo profesionala garatuta, parte hartzeko joera indartzen da.

Horretarako, kalitatezko aholkularitza edo bitartekaritza eskaini beharko da ikaskuntza-ibilbide indibidualizatuak diseinatzea erraztuz eta ikaskuntzan berrikuntza eta kalitatea sustatuz, bai edukietan, bai metodoetan. Horregatik, funtsezkoa da bizitza osoan zeharreko ikaskuntza IKTen erabilerarekin uztartzea.

Bide hori hartu da, hain zuzen ere, erreferentzia gisa hartu dugun bigarren dokumentua: i-Gipuzkoa 2010 estrategia. Dokumentu honen arabera, IKTak funtsezko elementuak dira ikaskuntzarako eta lan profesionala, pertsonala eta soziala bateragarri egiteko.

Jarduera-lerroetan zehazten da eduki digitalak garatu behar direla eta bereziki azpimarratzen da enpresen eta hezkuntza-sektoreen arteko lankidetzaren beharra. Halaber, Unibertsitateko hezkuntza erreferentzia eredua da ezagutzaren gizartea eta IKTak enpresa sektorera eta, oro har, gizartera zabaltzeko eta horien prestakuntza eskaintzeko.

Horrez gain, estrategikoki garrantzi handikotzat hartu da edukien artean ondare digitalarekin erlazionatutakoak, batez ere euskararen ondarearekin.

Beraz, esan daiteke bai Bizitza Osoan Egiten Den Ikaskuntzaren Liburu Zuriak eta i-Gipuzkoa 2010 Estrategiak ezarritako markoarekin oso bat datorrela PREST proiektua. Kontua da oraindik korapilo handi bat dagoela askatzeko bizitza osoan zeharreko ikaskuntzan IKTen sustapenean: informazioa jakintza bihurtzeko, informazio-biltegi erraldoiez gain beste zerbait behar dela, biltegi horiek oso bilatzaile eraginkorrak izanda ere: edukiak didaktizatu egin behar dira eta erabiltzaileari lagundu autonomia izan dadin bere ikaskuntza horretan.

Egungo on-line ikastaro asko dokumentu eta fitxategi biltegiak baino ez dira eta Ikaskuntza Kudeatzeko Sistemak Edukiak Kudeatzeko Sistemak balira bezala erabiltzen dira, kasurik onenean aurrez aurreko saioetako edukiak softwareara pasata, softwarea erabiltzeak ekar litzakeen abantailak baliatu gabe.

IKTek aukera ematen dute benetan ikaskuntza ikaslearen neurrira egokitzeko eta ikasleak berak ikaskuntza bere neurrira egokitzeko. Hori da Norberaren Ikaskuntzaren Ingurunearen ideia nagusia (Personal Learning Environment):

“Norberaren Ikaskuntzaren Ingurunearen ideiak onartzen du ikaskuntza aldatzen ari dela eta eskaini behar direla ikaskuntza berri horretarako lan-tresnak. Norbanakoak kudeatuko du bere ikaskuntza, izan ere, ikaskuntza testuinguru eta egoera desberdinetan gauzatuko da eta ez da etorriko ikaskuntza zentro jakin batetik; ikaskuntza informalaren pisua handituko da”. Attwell, G. (2007)

Horri begira, bizitza osoan zeharreko ikaskuntzan une honetan egiten ari diren ikerketak bi bidetatik dabilta:

- a) Teknologiaren arkitektura modularra. Moodle bezalako ikaskuntza plataforma ikasleari ikaskuntza informala kudeatzen lagunduko dioten moduluekin konbinatzea edo Zerbitzuei Begirako Arkitektura (SOA-Service Oriented Architecture) (adb.: <http://projectcampus.ca/> Kataluniako Gobernuak bultzatutako proiektua)
- b) Ikaskuntza prozesuetarako orientazioa eta ikaslearen autonomiaren garapena, nork bere ikaskuntza kudeatzeko gai izateari begirako ikerketak.

PREST proiektuak bizitza osoan zeharreko ikaskuntzan ezarritako helburu estrategikoei erantzun nahi die hizkuntzalaritzaren jakintza-arlotik, euskara esparru profesional berrietan garatu dadin.

PREST proiektuaren garapen tekniko-didaktikoaren oinarriak

Egun zalantzarik gabe informazioa kudeatzeko tresnen beharra ageri-agerian geratu da eta dokumentuen kudeaketarako tresna egokien bilaketa lehentasun bihurtu da erakunde publiko zein pribatuetan. Kudeaketa hau, zer esanik ez, funtsezkoa dugu etengabeko formazioaz ari garenean.

Izan ere, gero eta gehiago dira autoformazioaren bila interneten bilaketak egiten dituztenak, baina zaila da oso informazio baliagarria, fidagarria iragaztea eta aurkitutako informazio hori jakintza bihurtzea, alegia, asimilagarria eta

erabilgarria, garapen pertsonalean eta profesionalean aurrera egiten lagunduko duena.

Bide horretan, bi tresna mota azertu dira: alde batetik, informazioaren eta dokumentazioaren antolaketarako tresnak eta bestetik, informazio eta dokumentazio hori didaktikoki antolatzen eta kudeatzen laguntzen dutenak. Teknikoki, lehenengoei CMS deritze (Content Manager System) eta bigarrenei LMS (Learning Manager System). Bi tresna mota hauen artean eskaintza izugarri zabala denez, irizpide batzuk finkatu ditugu erabakiak hartzeari begira:

- Erabilgarritasuna: edonork instalatu ahal izango duen softwarea, interneten ostatu ematen duten gune nagusietan edo nor bere zerbitzarian, eta moldaketak eta egokitzapenak egiteko aukera ematen duena
- Malgutasuna: aurrera begira sortuko diren behar berriei erantzun ahal izateko tarte izatea, softwarea itxia ez izatea eta enpresa jakin batengana jo beharrik ez izatea lan-tresna berriak txertatzeko
- Jarraitutasuna: eguneratzeak ziurtatzea eta softwarearen proiektu teknikoa itxiko balitz ere, proiektu honen jarraitutasuna bermatzea

Irizpide horiek aztertuta, hartutako lehen erabakia izan da software librea jotzea. Berez unibertsitate publikoak berezko duen filosofiak hala agintzen du, unibertsitatean jakintza konpartitzen delako eta jakintzaren jarioa sustatzen delako horren truke printzipioz diru-saririk bilatu gabe (Bultchand, 2004). Izan ere, software librea definizioz ez da doako softwarea, kode irekikoa baizik. Software librea **erabilgarria** da guztiz eta ia beti internet bidez eskuratu daiteke, nahi adina aldiz inolako lizentziarik ordaindu beharrik gabe. **Malgua** da, kodea irekia denez edonork –edo behintzat horretaz dakien edonork– egokitzapenak egin ditzake programa bere testuingurura moldatzeko. Gainera, software mota honetako programa askok atzean komunitate bat izaten duenez, **jarraitutasuna** nahikoa bermatuta dago, talde jakin batek programan duen interesa galduz gero beste talde batek har baitezake gidaritza edo eguneratze lana.

Beraz, softwarea hautatzeko lehenengo hiru irizpideak nahikoa bermatuak ditugu software librerera jota.

Hainbat azterketa egin ondoren, PREST proiektuak bi programa hauek hautatu ditu: dokumentazioa kudeatzeko eta PREST proiektua publikoki aurkezteko Joomla izeneko CMSa (Content Management System), webguneak eraikitzeako sistema malgua, teknikoki jantziegi egon gabe ere erabil daitekeena; eta taldeen koordinazioa eta ikaskuntza telematikoa, bestalde, Moodle izeneko plataforman garatu da.

Plataforma honetan askotariko baliabide eta jarduerak diseina daitezkeenez, PREST egitasmoak zedarritu duen gaitasunen eskema oinarritzat hartuta, gaitasunez gaitasun lantresna telematikoen erabilera iradokitzea izan da ikuspegi tekniko eta didaktikoa uztartzeko hartutako bidea. Lan horren helburu nagusia izan da gaitasun horiek landu nahi lituzkeen irakasleak hartu beharreko erabaki didaktiko-teknikoak erraztea. Horrela, gaitasunak mikrodidaktikaren ikuspegitik erabilgarriak egin nahi izan dira, eta mikrotrebetasun bakoitza garatzeko tresna jakinen erabilera gomendatu da:

GAITASUNEN ZEHAZTAPENA:

1.Dokumentazio lanerako gaitasuna

- dokumentazio-lana eskatzen duten egoera profesionalak definitu
- dokumentazio-atazak bideratzeko galdetegiak eta protokoloak egin
- bilakuntza-plana erabaki eta dokumentazio-lana antolatu eta kontrolatu
- jakintza esparru zehatz bateko erreferentzien base dokumentala sortu
- jakintza arloko oinarritzko terminoen zerrenda egin eta etiketak definitu
- jarritako atazaren emaitzak sintetizatu eta plataformara igo
- ataza ebazteko baliatutako prozedura, analisia eta emaitzak ebaluatu

2.Eginkizun akademikoekin lotutako gaitasunak

- hipotesiak definitu, alderaketak egin
- hiztegi gintzarako bideak eta arauak
- arloko aipurik esanguratsuenen bilduma egin
- artikuluetako berrikusketa simulatu
- posterraren diseinuan trebatu
- aurkezpena prestatu
- Hitzaldia aurrez egin

3.Eginkizun teknikoei atxikitako gaitasunak

- testugintzaren kontzeptuen oinarria aurkeztu
- kasu azterketak eskaini
- ideia-jasa
- kasuak eztabaidatu eta talde lana koordinatu
- irizpenak eta proiektuak igo
- hitzaldia aurrez egin

4.modulua: Zabalkundearekin eta hezkuntzarekin lotutako gaitasunak

- testu laburren eraldaketak egin
- testuen egituraketa eta kohesio-bideak aplikatu
- definizio teknikoak dibulгатibo egin, birformulatu
- ideia bera formatu desberdinetan adierazi
- jakintza arloko gai baten inguruko webgune bat sortu
- ahozko zabalkunderako gaitasuna

5. modulua: Gizarte-komunikazioarekin lotutako gaitasunak

- produktu edo zerbitzu bati buruzko informazio-orria egin
- informazioa erakargarri aurkezteko testua eta irudiak konbinatu
- produktu edo zerbitzuari buruzko informazio publikoa eman ahoz

7. modulua: Pertsonarteko harremanekin eta talde-lanarekin lotutako gaitasunak

- IKTak pertsonarteko harremanetan erabili
- Talde-lana koordinatu
- komunikazio egoerak definitu
- komunikazio tresnen erabilera bereiztaileaz hausnartu

8. modulua: Eginkizun juridiko eta administratiboei lotutako gaitasunak

- mezuen informazioa adierazgarritasunaren arabera hautatu
- inpersonalizazioa egoki erabili eta errotutako erabilera okerrak saihestu
- itzulpengintza dokumentu eta inprimakien inguruan sakondu
- gai juridiko eta administratiboen gainean idaztea

HAUTATUTAKO BALIABIDE ETA JARDUERAK (proiektuko amaierako irizpenean datoz zehaztuak gaitasunez gaitasun, taula batean bildurik):

- etiketa
- liburua
- web orria
- direktorioa erakutsi
- datu-basea
- glosategia
- foroa
- wikia
- inkesta xumea
- galdetegia edo inkesta feedback
- ikasgaia
- tailerra
- zeregina (moodle-rena edo audio-grabazioa-covcell)
- testu-txata (moodle edo covcell)
- covcell audio-bideoa (edo Skype, Wengo)
- covcell arbela (edo talk&write)

Azkenik, ingurune telematikoan administratuko diren ikaskuntza-baliabideak sortzeko protokolo teknikoa ere idatzi dugu PREST proiektuan. Egile eskubideak testuinguru telematikoan dituen berezitasunen berri izatea oso komenigarria da ekoizten diren baliabideen hedapena errazteari begira. Horrez gain, nazioartean ikaskuntza objektuak ekoizteko estandarrak kezka iturri diren garai honetan, joera nagusien berri eman nahi izan dugu diseinatzen diren

ikaskuntza-baliabideak ahalik eta iraunkorrenak izan daitezen, alferrikako formatu aldaketak saihestu nahian.

Konklusioak:

Euskal Autonomia Erkidegoan hiritar guztiei bizitza osoan zeharreko ikaskuntza bidez prestakuntza jaso eta eguneratzeko benetako eskubidea bermatzeko helburua ezarri da, Bizitza Osoan Egiten Den Ikaskuntzaren Liburu Zurian jasotzen den bezala. Alabaina, informazioa jakintza bihurtzeko, informazio-biltegi erraldoiez gain beste zerbait behar da, biltegi horiek oso bilatzaile eraginkorrak izanda ere: edukiak didaktizatu egin behar dira eta erabiltzaileari lagundu autonomia izan dadin bere ikaskuntza horretan

Hizkera berezitua, bere ezaugarriengatik, etengabeko ikaskuntzaren esparruan integratu behar da, hizkuntzalaritzaren ikerketan ematen diren aurrerapausoak didaktizatu eta ikaskuntza eredu esanguratsuetan implementatuz. Horretarako, teknikoki garatzen diren tresnei begira egon behar dugu, integrazio hori erabiltzailearentzat erraza eta malgua izan dadin.

Erreferentzia bibliografikoak:

Atwell, G. (2007). *“Personal Learning Environments-the future of eLearning?”*. eLearning Papers, 2. Bol., 1. zkia, 2007ko urtarrila.

<http://www.elearningpapers.eu>

Bizitza Osoan Egiten Den Ikaskuntzaren Liburu Zuria. Eusko Jaurlaritzak.

Etengabeko Ikaskuntzako Zuzendaritza (2006). Etengabeko Ikaskuntza: Politika europarrak eta hauen translazioa Euskal Herrira. Euskonews & Media, 2006/12/15-22.

i-Gipuzkoa 2010 Estrategia. Gipuzkoako Foru Aldundia